

วิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูป
ผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง
Economic Cost-benefit Analysis of Agriculture Processing Community
Enterprise Baan Wang Tan Tong

อัจฉราพรรณ หมั่นไร่¹ และ ไพรัช กาญจนการุณ²
Autcharapan Munrai¹ and Pirat Kanchanakaroon²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง ผลการศึกษาในกรณีฐาน (Base Case) พบว่าอัตราผลตอบแทนภายในทางเศรษฐศาสตร์ (EIRR) เท่ากับ 52.65% ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลด (Discount Rate) ที่ 5% มูลค่าปัจจุบันสุทธิทางเศรษฐศาสตร์ (ENPV) มีค่า 12,638,478 บาท ตามลำดับ ดังนั้นโครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวทางเศรษฐศาสตร์พบว่าโครงการสามารถรับความเสี่ยงได้ทุกกรณี โดยต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้นได้มากที่สุด 54.71% และผลประโยชน์ลดลงได้ต่ำสุด 33.13% กรณีต้นทุนและผลประโยชน์เปลี่ยนแปลงพร้อมกัน ต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้นได้มากที่สุด 33.25% และผลประโยชน์ลดลงได้ต่ำสุด 12.92% แสดงถึงโครงการสามารถรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : วิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์, วิสาหกิจชุมชน, บ้านวังธารทอง, ลำไย

ABSTRACT

The objective of this study is to analyze economic costs and benefits of Agriculture Processing Community Enterprise Baan Wang Tan Tong. Regarding to the analysis in base case, the results economic internal rate of return (EIRR) are found to be 52.65%, respectively which higher than discount rate of 5%. In addition, the economic net present value (ENPV) are discovered to be 2,638,478 Baht. Thus, those imply that the project is worthy for investment.

Moreover, the results of sensitive analysis for economic reveal that the increase in costs and a decrease in benefits in all cases are worth for investment and could withstand risks. The variable costs could increase up to 54.71% and the benefits could decrease up to 33.13%. In case of the variable costs and benefits change together, the variable costs could increase up to 33.25% and the benefits could decrease up to 12.92%.. The project can support a risk that will happen in the future in the medium.

Key word : cost-benefit analysis, community enterprise, Baan Wang Tan Tong, longan

ที่มาและความสำคัญ

เนื่องจากพื้นที่ของประเทศไทยมีสภาพอากาศเหมาะสมต่อการเพาะปลูก ทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยผูกพันกับการทำการเกษตร และเป็นแหล่งรายได้หลักของประชาชนไทยมาเป็นเวลาช้านาน มีการใช้พื้นที่เพาะปลูกในการปลูกข้าวมากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้พื้นที่เพื่อการทำสวนไม้ผลและไม้ยืนต้น โดยผลผลิตสินค้าเกษตรประเภทไม้ผลในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่ามะม่วง ลำไย และมังคุดเป็นผลไม้ที่ให้ผลผลิตค่อนข้างสูง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) โดยลำไยมีการเพาะปลูกมากในจังหวัดทางภาคเหนือ โดยเฉพาะลำพูนและเชียงใหม่ ซึ่งปริมาณการผลิตลำไยในแต่ละปีขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศ ทำให้ยากต่อการวางแผนการผลิตและการตลาด ผลผลิตที่ได้จึงกระจุกตัวในระยะเวลาสั้น ทำให้เกิดปัญหาผลผลิตตกต่ำ อีกทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ขาดการจัดการสวนที่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตไม่ได้คุณภาพและการกำหนดราคาอยู่ภายใต้พ่อค้าคนกลาง

จากปัญหาดังกล่าวนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งกระทรวงพาณิชย์ จึงมีนโยบายในการแก้ปัญหา เช่น การจัดงานมหกรรมส่งเสริมลำไยภาคเหนือ การส่งเสริมการแปรรูปลำไยโดยร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) จัดทำโครงการสินเชื่อเพื่อสร้างมูลค่าตามห่วงโซ่อุปทานลำไย โดยสนับสนุนสินเชื่อให้แก่เกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) สหกรณ์วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับลำไยใน 8 จังหวัดภาคเหนือและจันทบุรี ทำให้เกิดการรวมตัวของประชากรในเขตพื้นที่ ตำบล ดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง” ในปี 2546 เพื่อการแปรรูปผลผลิตจากลำไยสด ในรูปของการอบแห้งเนื้อสีทอง อบแห้งเปลือก ลำไยในน้ำเชื่อม ไวน์สมุนไพรเห็ดหลินจือ - ลำไย ข้าวเกรียบลำไย ข้าวแต่น้ำลำไย น้ำพริกเผาลำไย ลำไยต้มน้ำ เป็นต้น โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล วิสาหกิจชุมชนอำเภอดอยหล่อ เกษตรอำเภอดอยหล่อ อุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแก้ปัญหาลำไยล้นตลาด ก่อให้เกิดรายได้แก่กลุ่มแม่บ้าน ทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้นตามลำดับ

วิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ ถือว่าเป็นวิสาหกิจที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยระยะเวลาการดำเนินโครงการ 11 ปี ตั้งแต่ปี 2546-2557 ได้รับคัดเลือกให้เป็นสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ 4 ดาว ทำให้ได้รับการส่งเสริมการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์จากกระทรวงอุตสาหกรรม และยังได้รับคัดเลือกให้เป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ประจำปี 2556 อีกด้วย

จากความสำเร็จนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง โดยทำการวิเคราะห์ทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชน เน้นเรื่องการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ทางสังคมที่ไม่สามารถวัดได้เป็นตัวเงิน จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์เพื่อหามูลค่าผลประโยชน์ที่แท้จริง เป็นข้อมูลในการบริหารต้นทุนของกลุ่มเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนและเป็นแนวทางสำหรับชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งอัตราผลตอบแทนทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง อำเภอต๋อยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประธานกลุ่มวิสาหกิจ กรรมการกลุ่มวิสาหกิจและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ รวมทั้งสิ้น 52 คน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านต้นทุน ผลประโยชน์ทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์

1. การศึกษาลักษณะการดำเนินงาน โดยการสอบถามผู้เกี่ยวข้องและสมาชิกในวิสาหกิจ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หน่วยงานที่สนับสนุนทั้งในด้านเงินทุนและการจัดการลักษณะการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม ตลอดจนวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

2. การวิเคราะห์โครงการ

ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ (Cost-Benefit Analysis) โดยทำการวิเคราะห์ทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ (Payback Period) มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (Net Present Value: NPV) อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio หรือ B/C Ratio) และวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการในกรณีต่าง ๆ เมื่อต้นทุนและผลประโยชน์มีการเปลี่ยนแปลง

กำหนดสมมติฐานเพื่อใช้ในการศึกษา ดังนี้

1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง มีอายุโครงการ 15 ปี (กำหนดจากมูลค่าซาก) ช่วงเวลาตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2546 ถึงปลายปี พ.ศ. 2560

2) กำหนดให้ปีที่ 0 คือ ต้นปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นที่แรกที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง เริ่มดำเนินการ

3) ใช้อัตราคิดลดที่ 5% อ้างอิงจากอัตราดอกเบี้ย MLR (Minimum Loan Rate) ของลูกค้าสถาบันชั้นดี (สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มบุคคล กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชน) ของ ธกส.

4) ระยะเวลาของผลประโยชน์โครงการ กำหนด 15 ปี เริ่มตั้งแต่ปีที่ 0

5) สมมติค่าเสื่อมราคาเท่ากับศูนย์

6) กำหนดอัตราเงินเฟ้อ เท่ากับ 3%

3. การประมาณต้นทุนของโครงการ

3.1 ต้นทุนคงที่ คือ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกเพื่อการลงทุนในวิสาหกิจฯ ดังนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนคงที่ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง

รายการ	มูลค่า
เงินออมของกลุ่ม	22,723.95 บาท
เงินกู้ยืม	2,500,000 บาท
รวม	2,522,723.95 บาท

ที่มา : แผนการเงินวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง

3.2 ต้นทุนผันแปร เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นตัวเงินในระหว่างกระบวนการผลิต โดยจากการสอบถามและจากข้อมูลแผนทางการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง ในปี พ.ศ. 2555 พบว่าในรอบ 1 ปี จะมีการผลิตในช่วงฤดูลำไย ในเดือน ก.ค. – ส.ค. ส่วนระยะเวลาอื่นในรอบปีจะเป็นการบริหารจัดการขาย รายละเอียด ดังนี้

- 1) ต้นทุนวัตถุดิบในช่วงการผลิต คือ ผลลำไยสด
 $= 40,000 \text{ กิโลกรัม} \times 22 \text{ บาท} \times 2 \text{ เดือน} = 1,760,000 \text{ บาท}$
- 2) ค่าจ้างแรงงานในช่วงการผลิต 2 เดือน (62 วัน)
การเรียงลำไยเข้าเตาอบ
 $= 12 \text{ คน} \times 175 \text{ บาท} \times 62 \text{ วัน} = 130,200 \text{ บาท}$
การอบลำไย
 $= 4 \text{ คน} \times 225 \text{ บาท} \times 62 \text{ วัน} = 55,800 \text{ บาท}$
การคว้านเมล็ดลำไย
 $= 25 \text{ คน} \times 245 \text{ บาท} \times 62 \text{ วัน} = 379,750 \text{ บาท}$
ค่าบรรจุหีบห่อเตรียมจัดจำหน่าย (1 วัน ผลิตได้ 100 กล่อง)
 $= \text{ค่าบรรจุภัณฑ์} + \text{ค่าแรงบรรจุ} + \text{ค่าใส่หุ้ย}$
 $= [(10 \text{ บาท} \times 100 \text{ กล่อง}) + (160 \text{ บาท} \times 1 \text{ คน}) + (3.85 \text{ บาท} \times 100 \text{ กล่อง})] \times 62 \text{ วัน}$
 $= 95,790 \text{ บาท}$
- 3) ค่าไฟฟ้า
ในช่วงการผลิต 15,000 บาท $\times$ 2 เดือน = 30,000 บาท
ในช่วงบริหารจัดการขาย 3,000 บาท $\times$ 10 เดือน = 30,000 บาท
- 4) ค่าน้ำประปา
ในช่วงการผลิต 3,000 บาท $\times$ 2 เดือน = 6,000 บาท
ในช่วงบริหารจัดการขาย 1,000 บาท $\times$ 10 เดือน = 10,000 บาท
- 5) ค่าขนส่งและน้ำมันเชื้อเพลิง
 $= 3,000 \text{ บาท} \times 12 \text{ เดือน} = 36,000 \text{ บาท (เฉลี่ยช่วงละ 18,000 บาท)}$

ตารางที่ 2 ต้นทุนผันแปรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง (บาทต่อปี)

รายการ	ในช่วงการผลิต	ช่วงบริหารจัดการขาย
1) วัตถุดิบ	1,760,000	-
2) ค่าจ้างแรงงาน		
- การเรียงลำไยเข้าเตาอบ	130,200	-
- การอบลำไย	55,800	-
- การควั่นเมล็ดลำไย	379,750	-
- ค่าบรรจุหีบห่อเตรียมจัดจำหน่าย	95,790	-
3) ค่าไฟฟ้า	30,000	30,000
4) ค่าน้ำประปา	6,000	10,000
5) ค่าขนส่งและน้ำมันเชื้อเพลิง	18,000	18,000
ต้นทุนผันแปรรวม	2,475,540	58,000
	2,533,540	

ที่มา : จากการคำนวณ

การคำนวณต้นทุนผันแปรรวมตลอดโครงการ 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2560 ใช้ข้อมูลจากการคำนวณและแผนการเงินในปี พ.ศ. 2555 และปรับด้วยอัตราเงินเฟ้อ 3% จะได้ต้นทุนผันแปรของโครงการ

2. การประมาณผลประโยชน์ของโครงการ

2.1 ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินของวิสาหกิจชุมชนฯ คือ รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปลำไยอบแห้งเนื้อสีทอง ภายใต้แบรนด์สินค้า “คนเมือง” คิดเป็นมูลค่ารายปีตั้งแต่ปี 2546-2560 ใช้ข้อมูลรายได้เดือนจากแผนการเงินของวิสาหกิจฯ ปี พ.ศ. 2555 และปรับด้วยอัตราเงินเฟ้อ 3% จะได้ผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินของโครงการ

2.2 ผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่

1) การลดมูลค่าการเคลื่อนย้ายแรงงาน เนื่องจากการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนฯ ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ จึงเป็นการลดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่เมือง ซึ่งสามารถประเมินมูลค่าได้ตามการศึกษา L.Sjaastad (1992) โดยวัดมูลค่าเป็นรายบุคคล คำนวณจาก

$$= \text{ลดค่าเสียโอกาสในการเดินทาง} + (\text{ค่าครองชีพในเมือง} - \text{ค่าครองชีพในวิสาหกิจชุมชน})$$

$$= [\text{จน.ชั่วโมงในการเดินทาง} \times \text{ค่าแรงในชุมชนต่อชั่วโมง}] + (\text{ค่าครองชีพในเมือง} - \text{ค่าครองชีพในวิสาหกิจ})$$

$$= (2 \text{ ชั่วโมง} \times 25 \text{ บาท}) + (6,000 \text{ บาท} - 5,000 \text{ บาท})$$

$$= 1,050 \text{ บาท ต่อคนต่อเดือน} \times 12 \text{ เดือน} \times 52 \text{ คน}$$

$$= 655,200 \text{ บาทต่อปี}$$

2) รายได้ของชุมชนที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากวิสาหกิจฯ มีการจ้างงานจากคนในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างหรือเป็นแม่บ้าน สำหรับการวัดผลประโยชน์ทางอ้อมจากรายได้ในชุมชนที่เพิ่มขึ้น ได้จากการสอบถามประธาน กรรมการ และสมาชิกวิสาหกิจฯ รวมทั้งสิ้น 52 คน ถึงรายได้ต่อเดือนที่เพิ่มขึ้น สามารถวัดได้ในรูปตัวเงิน ดังนี้

= ค่าจ้างต่อเดือน x 12 เดือน x จำนวนคนทำงาน
 = 540 บาท x 12 เดือน x 52 คน
 = 336,960 บาทต่อปี

3) การลดค่าใช้จ่ายในการดูแลครอบครัว เป็นมูลค่าทางด้านจิตใจที่ได้ใกล้ชิดครอบครัวหาได้โดยวิธี CVM ใช้ลักษณะการถามความเต็มใจจะจ่าย (WTP) ของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ถ้าต้องจ้างคนมาดูแลครอบครัวแทนตนเองเมื่อมีการย้ายไปทำงานในเมือง บวกกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ลดลงจากการใกล้ชิดครอบครัว เช่น ค่าโทรศัพท์ ซึ่งจากการสอบถาม ได้มูลค่า 100 บาทต่อคนต่อเดือน มีมูลค่า
 = 100 บาท x 12 เดือน x 52 คน
 = 62,400 บาทต่อปี

จากนั้นคำนวณผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินรวมตลอดโครงการ 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2560 โดยใช้ข้อมูลที่สามารถคำนวณได้ และปรับด้วยอัตราเงินเฟ้อ 3% จะได้ผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินของโครงการ

ตารางที่ 3 มูลค่าต้นทุนและผลประโยชน์ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์

ที่	ปี	มูลค่าทางตรง			มูลค่าทางอ้อม			ต้นทุนทางการเงิน	ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์	ผลประโยชน์ทางการเงิน	ผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์
		ต้นทุนคงที่ [a]	ต้นทุนผันแปร [b]	รายได้จากการขาย [c]	ลดมูลค่าการเคลื่อนย้ายแรงงาน [d]	รายได้ของชุมชนที่เพิ่มขึ้น [e]	ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลครอบครัว [f]				
ต้นปีที่	1	2546	2,522,724	-	-	-	-	2,522,724	2,522,724	-	-
ปลายปี	1	2546	-	1,926,076	2,447,944	454,606	233,797	43,296	1,926,076	1,926,076	2,447,944
ปลายปี	2	2547	-	1,985,645	2,523,654	468,665	241,028	44,635	1,985,645	1,985,645	2,523,654
ปลายปี	3	2548	-	2,047,057	2,601,705	483,160	248,482	46,015	2,047,057	2,047,057	2,601,705
ปลายปี	4	2549	-	2,110,368	2,682,170	498,103	256,167	47,438	2,110,368	2,110,368	2,682,170
ปลายปี	5	2550	-	2,175,637	2,765,124	513,509	264,090	48,906	2,175,637	2,175,637	2,765,124
ปลายปี	6	2551	-	2,242,925	2,850,643	529,390	272,258	50,418	2,242,925	2,242,925	2,850,643
ปลายปี	7	2552	-	2,312,294	2,938,807	545,763	280,678	51,977	2,312,294	2,312,294	2,938,807
ปลายปี	8	2553	-	2,383,808	3,029,698	562,643	289,359	53,585	2,383,808	2,383,808	3,029,698
ปลายปี	9	2554	-	2,457,534	3,123,400	580,044	298,308	55,242	2,457,534	2,457,534	3,123,400
ปลายปี	10	2555	-	2,533,540	3,220,000	597,983	307,534	56,951	2,533,540	2,533,540	3,220,000
ปลายปี	11	2556	-	2,609,546	3,316,600	616,478	317,046	58,712	2,609,546	2,609,546	3,316,600
ปลายปี	12	2557	-	2,687,833	3,416,098	635,544	326,851	60,528	2,687,833	2,687,833	3,416,098
ปลายปี	13	2558	-	2,768,468	3,518,581	655,200	336,960	62,400	2,768,468	2,768,468	3,518,581
ปลายปี	14	2559	-	2,851,522	3,624,138	674,856	347,069	64,272	2,851,522	2,851,522	3,624,138
ปลายปี	15	2560	-	2,937,067	3,732,863	695,102	357,481	66,200	2,937,067	2,937,067	3,732,863

ที่มา : จากการคำนวณ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาลักษณะการดำเนินงาน จากการสัมภาษณ์ คุณสมพร วรรณถิ่น ประธานกลุ่มวิสาหกิจฯ มีที่ตั้งอยู่ที่ หมู่ 53/183 หมู่ที่ 22 บ้านวังธารทอง ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลทั่วไปพบว่า วิสาหกิจแห่งนี้มีการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2546 เริ่มต้นจากการเห็นสภาพปัญหาสถานะพืชผลทางการเกษตรล้นตลาด ทำให้เกษตรกรในชุมชนประสบภาวะขาดทุน โดยประชากรในหมู่บ้านวังธารทองได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะลำไยซึ่งเป็นผลผลิตหลักของชุมชน จึงเกิดแนวคิดรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ ที่มีเป้าหมาย วัตถุประสงค์และประสบปัญหาเดียวกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง เงินลงทุนเริ่มต้นของวิสาหกิจฯ ได้จากเงินออมของกลุ่ม 22,732.95 บาท และเงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ 2,500,000 บาท นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ กลุ่มวิสาหกิจฯ มีสมาชิกผู้ก่อตั้งจำนวน 7 คน และมีจำนวนผู้เข้าร่วมเพิ่มขึ้นจนถึงปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 45 คน โดยนำผลผลิตลำไยมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ภายใต้แบรนด์ “คนเมือง” ขั้นตอนการผลิต ดังนี้

1. เก็บลำไยสดๆ จากต้น โดยเลือกพันธุ์ที่หวานฉ่ำ มีเนื้อหนา เมล็ดเล็ก
2. ใช้เครื่องร่อนคัดขนาดลำไย โดยใช้ เฉพาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเท่านั้น
3. ล้างให้สะอาด แคะเปลือก
4. คว้านเมล็ดอย่างพิถีพิถัน
5. เรียงลงบนตะแกรง
6. นำเข้าเตาอบลมร้อน
7. อบจนเป็นสีเหลืองทองแล้วนำลำไยอบแห้งเนื้อสีทองออกจากเตา
8. เก็บใส่ถุงพลาสติก รัดให้แน่นบรรจุกล่อง แล้วเตรียมเข้าห้องเย็นต่อไป

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการ พบว่าโครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการพบว่าโครงการสามารถรองรับความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงได้ทุกกรณี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์

	การวิเคราะห์ทางการเงิน	การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์
ระยะเวลาคืนทุน	0.88	0.68
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ	฿3,857,148	฿12,639,478
อัตราผลตอบแทนภายใน	22.15%	52.65%
อัตราส่วนต้นทุนและผลประโยชน์	1.15	1.50
ต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้นสูงสุด	16.70%	54.71%
ผลประโยชน์ลดลงต่ำสุด	13.14%	33.13%
ต้นทุนเพิ่มขึ้น	-	33.25%
ผลประโยชน์ลดลง	-	12.92%

ที่มา : จากการคำนวณ

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบไปด้วยระยะเวลา คื่นทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายใน และอัตราส่วนต้นทุนและผลประโยชน์พบว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง มีความคุ้มค่าทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ โดยผลการศึกษาในกรณีฐาน (Base Case) โดยอายุของโครงการเท่ากับ 15 ปี พบว่าอัตราผลตอบแทนภายในทางการเงิน (FIRR) และอัตราผลตอบแทนภายในทางเศรษฐศาสตร์ (EIRR) มีค่าเท่ากับร้อยละ 22.15 และร้อยละ 52.65 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลด (Discount Rate) ร้อยละ 5 มูลค่าปัจจุบันสุทธิทางการเงิน (FNPV) และมูลค่าปัจจุบันสุทธิทางเศรษฐศาสตร์ (ENPV) มีค่าเท่ากับ 3,857,148 บาท และ 12,638,478 บาท ตามลำดับ ดังนั้นโครงการมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

การวิเคราะห์ความไหวตัวต่อเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านต้นทุนและผลประโยชน์ทั้งทางการเงินและทางเศรษฐศาสตร์ พบว่าการเพิ่มขึ้นของต้นทุนและการลดลงของผลประโยชน์ในทุกกรณีมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนสามารถรับความเสี่ยงได้ทุกกรณี โดยทางการเงินต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้นได้มากที่สุดร้อยละ 16.70 และผลประโยชน์ลดลงได้ต่ำสุดร้อยละ 13.14 ในทางเศรษฐศาสตร์ต้นทุนผันแปรเพิ่มขึ้นได้มากที่สุดร้อยละ 54.71 ผลประโยชน์ลดลงได้ต่ำสุดร้อยละ 33.13 กรณีเปลี่ยนแปลงพร้อมกัน ต้นทุนเพิ่มขึ้นได้มากที่สุดร้อยละ 33.25 ผลประโยชน์ลดลงมากที่สุดร้อยละ 12.92 แสดงถึงโครงการสามารถรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ในระดับหนึ่ง

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐบาล ด้วยความร่วมมือของภาคเอกชน ควรมีมาตรการสนับสนุนให้โครงการดังกล่าวดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป เช่น การสนับสนุนด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น เทศกาลลำไย การจัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การกระจายสินค้า และสนับสนุนการส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน

อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ยังมีข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ มูลค่าที่ใช้คำนวณผลประโยชน์ทางอ้อมหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ทำการประมาณโดยผู้ทำการศึกษา และการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ และข้อมูลเชิงบัญชีที่ได้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านวังธารทอง บางอย่างยังไม่ได้มีการจัดเก็บที่เป็นระบบมากพอ ซึ่งอาจทำให้การคำนวณต้นทุนและผลประโยชน์คลาดเคลื่อนได้

เอกสารอ้างอิง

- คลังข้อมูลสารสนเทศลำไยเชิงลึก. (2552). *สถิติเนื้อที่ยืนต้น – เนื้อที่เก็บเกี่ยว ลำไยจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2550 – 2551*. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2558, จาก www.chiangmai.doae.go.th
- ชลธิชา สถิตวงศ์. (2554). *ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำเค้กลำไยสีทองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนห้วยกานเบเกอร์ ตำบลบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน*. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ณราญาธร มาละวรรณนา. (2554). *ต้นทุนและผลตอบแทนจากการแปรรูปลำไยของวิสาหกิจชุมชนบ้านแค อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ณอม ดารารัตน์. (2542). *การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนทางการเงินของอุตสาหกรรมลำไยอบแห้ง ในจังหวัดลำพูนและเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2556). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตา ศิริทองคำ. (2557). *การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการสหกรณ์ไวน์อุโมงค์ลำพูน จำกัด*. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- บุญสม ธีญญานิธิวัฒน์. (2549). *การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง ตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.
- พงษ์ศักดิ์ อังสิทธิ์. (2542). *ลำไย:พืชเศรษฐกิจสำคัญเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศุภกาญจน์ หาญบาง. (2545). *การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของพืชสมุนไพรรพินเมือง ในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีศักยภาพในการอารักขาสัตว์*. (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย. (ม.ป.ป.). *วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรวังธารทอง*. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2558, จาก www.itrmu.net
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (ไตรมาส 2, 2558). *เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผลผลิตผลผลิตต่อไร่ ของลำไย ปี 2556-2558*. สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2558, จาก www.oae.go.th
- สำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (ม.ป.ป.). *วิสาหกิจชุมชนน้ำจู้*. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2558, จาก www.sceb.doae.go.th
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). *เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2556 ผลสำรวจ วันที่ 21 ม.ค.58*. สืบค้นเมื่อ 21 กันยายน 2558, จาก www.oae.go.th
- หฤทัย มีนะพันธ์. (2550). *หลักการวิเคราะห์โครงการ: ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการพิมพ์ครั้งที่ 2*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกพล อังผาดผล. (2553). *ความเต็มใจจ่ายของประชาชนในการอนุรักษ์และบูรณะมรดกทางวัฒนธรรมวัดในเขตเทศบาลปัว จังหวัดน่าน*. (การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- L.Sjaastad. (1992). The Cost and Returns of Human Migration. *Journal of Political Economy*